

Ympäristölautakunnan lausunto Etelä-Suomen aluehallintovirastolle Uudenmaan ELY-keskuksen aloitteesta Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan muuttamiseksi

YM/3286/11.01.01.00/2008

KR/KHI/TTÄ/MRA/AP/PJH

ASIA

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Vantaan ympäristönsuojeluviranomaisen ja terveydensuojeluviranomaisen lausuntoa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloitteesta Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan muuttamiseksi (Dnro ESAVI/22998/2018). Liitteenä ELY-keskuksen aloite lupamääräysten muuttamiseksi ja Finavia Oyj:n vastine 31.12.2019.

Kuulutus ja hakemusasiakirjat ovat olleet nähtävillä 21.2.-30.3.2020 osoitteessa www.avi.fi/lupatietopalvelu, mistä ne ovat luettavissa. Lausunto tulee antaa 28.4.2020 mennessä.

Ympäristölautakunta 23.4.2020 § 10

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään antaa seuraava lausunto Etelä-Suomen aluehallintovirastolle.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ja terveydensuojeluviranomaisen lausuntoa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloitteesta Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan muuttamiseksi, dnro ESAVI/22998/2018. Ympäristölautakunta toimii sekä ympäristön- että terveydensuojeluviranomaisena ja lausuu hakemuksesta seuraavaa.

Lentokentän voimassa oleva ympäristölupa on ratkaistu pitkälti vuonna 2007 jätetyn hakemuksen perusteella, ja ulkopuoliset olosuhteet ovat muuttuneet huomattavasti viimeisten 12 vuoden aikana. Lentokentän ympäristöä on kehitetty voimakkaasti ja myös itse lentokenttäalueella on suunnitelmia toiminnan laajentamiseksi. Lentokenttäalueen rakentaminen voi muuttaa maaperä- ja pohjavesiolosuhteita, jolloin myös toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara voi poiketa olennaisesti aiemmin arvioidusta.

Lentomelualueella asuvien asukkaiden lukumäärä on noin kaksinkertaistunut ympäristöluvan hakemushetkestä, ja lentomelualueen pinta-ala on kasvanut liki kolmanneksella. Vuonna 2018 $L_{DEN} > 55$ dB lentomelualueella asui yhteensä noin 24 000 asukasta. Vuodesta 2013 lähtien toteutunut $L_{DEN} 55$ dB lentomelualue on ollut paikoin luvan myöntämisvaiheessa arvioitua ”uusi verhoikäyrä” -melualueetta laajempi.

Ympäristölautakunta toteaa, että olisi selkeämpää, jos Finavia itse tekisi hakemuksen lupamääräysten tarkistamiseksi vuoden 2021 loppuun mennessä, jolloin ympäristölupa saataisiin kokonaisuudessaan ajantasaiseksi. Finavia on vastineessaan vaatinut, että ennen laajojen selvitysten vaatimista tai asian kuuluttamista asiassa tehdään vireillepanon johdosta päätös ympäristöluvan muuttamisen tarpeesta. Mikäli aluehallintovirasto jo tässä yhteydessä tarkistaa lupamääräykset, lautakunta antaa näkemyksensä eräisiin ELY-keskuksen esille nostamiin asioihin.

Pohjavesi ja pintavesi

Lautakunta yhtyy Uudenmaan ELY-keskuksen näkemykseen siinä, että ympäristöluvan jo toteutetut suunnitelmat ja selvitykset sekä saadut mittaus- ja seurantatiedot antavat mahdollisuuden arvioida päästöjä ja niiden vähentämistä aikaisempaa luotettavammin. Suunnitelmat itsessään eivät kuitenkaan päästöjä vähennä, ja kokonaiskuva tulisi ottaa tarkasteluun. Tämä olisi tärkeä paitsi Finavian itsensä esittämien kehittämissuunnitelmien takia myös siksi, kun ympäristön maankäytössä on tapahtunut tai tapahtumassa muutoksia. Kokonaiskuvan saaminen maaperän ja pohjavesien tilasta määrääjoin on tärkeää myös Päijänne-tunnelin ja Kehäradan rautatietunnelin sijaintien vuoksi. Lisäksi Ilolan kaupunginosassa, Tuusulanväylän ja lentokentän välisellä haja-asutusalueella on muutamia yksityisiä, kiinteistötietojärjestelmän mukaan asuinkäytössä olevia talousvesikaivoja.

Lautakunta yhtyy Uudenmaan ELY-keskuksen aloitteeseen pintavesiä koskevien lupamääräysten 7.1, 8.1, 8.2, 9.1, 9.2, 10, 12 14 ja 15 päivitystarpeesta. Lisäksi Veromiehenkylänpuron osalta olisi raporteissa hyvä mainita myös puron nykyinen nimi, Krakanoja. Noin kaksi kolmasosaa lentoasemalta lähtevistä valumavesistä kulkeutui vesistöön kahden runsasvirtaamaisimman purkupisteen, B1:n (Veromiehenkylänpuro eli Krakanoja) ja 4B:n (Kylmäoja) kautta. Lautakunta painottaa, että Finavian olisi tärkeää toteuttaa Krakanojan (Veromiehenkylänpuron) valuma-alueelle suunniteltu hulevesien hallintakokonaisuus (hulevesijohtamisreitti, tulva-allas ja maanalainen kosteikko) viipymättä. Se on erityisen tärkeää koska, lentokentän alueella on ollut useita uusia rakennushankkeita, joiden hulevedet johdetaan nykyisin väliaikaisen reitin kautta tulva-altaaseen ja edelleen Krakanojaan. Lisäksi uuden hulevesiviemäriverkoston rakentamisen myötä, purojen valuma-alueiden rajausta on muutettu ja osa aikaisemmin Kirkonkylänojaan johdetuista hulevesistä johdetaan nykyisin Krakanojaan. Tällöin lentokentän valumavesien kuormitus Krakanojaan on kasvanut, joten on erityisen tärkeää, että suunnitellut hulevesirakenteet toteutetaan mahdollisimman pian. Kylmäojan valuma-alueella kentän valumavesiä käsitellään biosuodatuspilottialueella, jonka toiminnasta kerätään tietoa näytteenotoin. Pilotista saatuja tietoja käytetään hulevesien hallinnan jatkosuunnitteluun ja toteutukseen.

Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016-2021 ja Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2016-2021 on esitetty toimenpiteitä, joilla saavutetaan pohja- ja pintavesien hyvä tila 2021 mennessä. Lautakunta huomauttaa, että pintavesien osalta Vantaanjoen vesistö on vasta tyydyttävässä ekologisessa tilassa, joten edelleen vaaditaan tehokkaita toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi. Helsinki-Vantaan lentokenttä on merkittävä pääkaupunkiseudun hulevesikuormittaja ja lentokenttäalueen hulevesien käsittelyllä on suuri merkitys pintavesien tilaan. Ympäristöministeriö asetti 28.3.2019 hankeryhmän tarkistamaan ELY-keskuksille tarkoitetun opastuksen toimenpiteiden suunnitteluun vesienhoidon kolmannelle kaudella ja merenhoidon toisella kaudella vuosille 2022 - 2027. Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelun ohjeistuksessa vuosille 2022-2027 -Yhdyskunnat, haja-asutus, teollisuus (13.2.2020) ehdotetaan toimenpiteiksi muun muassa hulevesien hallinnan ja käsittelyn tehostamista.

Lentokentän pintavesitarkkailussa on havaittu jonkin verran vesiympäristölle vaarallisia ja haitallisia PFAS-yhdisteitä. Tarkkailukaudella 2018-2019 oli erittäin suuret virtaamavaihtelut. Lokakuun pienellä virtaamalla havaittiin useissa PFAS-pitoisuuksissa vertailukauden (2014-2019) suurimmat tasot, ja maaliskuussa suuri virtaama puolestaan laimensi useat pitoisuudet vertailukauden pienimmiksi. Pintavesille vain yksittäiselle yhdisteelle PFOS on annettu ympäristölaatunormi enimmäispitoisuudelle (36 µg/l). Suurin havaittu PFOS-pitoisuus (2,5 µg/lokakuu 2018) oli alle kymmenesosa normista.

Ympäristölautakunta toteaa Helsinki-Vantaan lentoaseman melunhallinnan olevan haasteellinen kokonaisuus, ja se on kokonaisuuden kannalta hyvin järjestetty. Ympäristölautakunta pitää Finavian käytäntöjä lentomelun hallitsemiseksi hyvinä ja pitää tärkeänä, että Finavia pyrkii toteuttamaan ympäristöluvassa asetettuja kumottujen lupamääräysten 3.2. – 3.4. mukaisia tavoitteita ilman lentotoimintarajoitteita myös jatkossa.

Ympäristölautakunta pitää Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloitteessa esitettyjä näkemyksiä meluun liittyvistä lupamääräyksistä 2.1., 5., 5.1., 5.2., 6., 6A., 28., 33., 34., 34.1., 34.3., 34.6., 35., 36., 39.1. sinänsä hyvinä. Uudenmaan ELY-keskuksen muutosehdotukset edistäisivät lentomelusta raportointia sekä mahdollistavat joustavamman valvonnan voimassa oleviin lupamääräyksiin verrattuna. Ympäristölautakunnan käsityksen mukaan UUDELY ei aloitteessaan suoraan esitä uusia lupamääräyksiä tai niiden muutoksia lentomelun ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi.

UUDELY on aloitteessaan huoltokoekäyttöpaikkaan liittyvien lupamääräysten 6. ja 6A. osalta ottanut kantaa niiden päivitystarpeeseen. Ympäristölautakunta pitää tärkeänä UUDELYn esitystä siitä, mikäli huoltokoekäyttötoiminta muuttuu siten, että melutasot ympäristössä kasvavat merkittävästi tai se aiheuttaa meluhaittaa asutukselle, on toiminnanharjoittajan selvitettävä huoltokoekäyttötoiminnan melutasot sekä tehtävä toimenpidesuunnitelma meluhaittojen vähentämiseksi.

Ympäristölautakunta toteaa lupamääräyksen 28 osalta, että yhteydenottojen perusteella tehtyjen toimenpiteiden raportointia olisi tarpeen kehittää. Lisäksi ympäristölautakunta esittää, että Finavialle tulevat ympäristöpalautteet sekä toimenpiteet tulisi ilmoittaa kunnille alueittain, esimerkiksi karttamuodossa.

Ympäristölautakunta yhtyy UUDELYn näkemykseen lupamääräyksen 35 määräaikaismelumittausten osalta, ettei niiden lyhimmästä mittausjaksosta määrättäisi ympäristöluvassa, vaan mittausjakson pituus määriteltäisiin tapauskohtaisesti erillisen suunnitelman mukaan.

Lupamääräyksen 36 osalta ympäristölautakunta pitää hyvänä UUDELYn näkemystä siitä, että lentomelualueet ja melulle altistuvat asukasmäärät selvitettäisiin vuosittain, ja että lentomelualueiden pinta-alojen muutosten syitä arvioitaisiin aikaisempaa tarkemmin.

Helsinki-Vantaan lentoaseman alkuyön aikaiset saapuvat lennot Euroopasta ja lähtevät lennot maakuntiin ovat matkaketjujen toimivuuden kannalta kriittisiä, mutta ristiriidassa yöaikaisiin meluhaittoihin nähden. Ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että alkuyön ja varhaisaamun lentomelun kehitystä hallitaan aktiivisesti, koska yksittäisetkin yöaikaiset melutapahtumat ovat asukkaiden kannalta merkityksellisiä.

Ympäristölautakunta pitää Finavian vastineessaan esittämiä selvityksiä asianmukaisina. Ympäristölautakunta korostaa yhteistyön merkitystä Finavian, eri viranomaisten sekä kuntien välillä kokonaisvaltaisen lentomelun hallinnaksi.

Raportointi

Lautakunta yhtyy UUDELYn aloitteeseen lupamääräykseen 21 hajun esiintymisen seurannasta kenttää ympäröivissä puroissa, laadittavasta suunnitelmasta ja seurantatulosten toimittamisesta sekä mahdollisten hajuhaittojen selvittämisestä ja toimenpiteisiin ryhtymisestä haitan poistamiseksi. Veromiehenkylänpuron (Krakanojan) hajuongelmia on pystytty vähentämään käsittelemällä purovedet vedenkäsittelylaitoksessa, joka hapettaa veden voimakkaasti ja poistaa vedestä hajun lisäksi

kiintoainesta. Tarvittaessa vastaavanlaisia vedenpuhdistuslaitoksia tulee ottaa käyttöön myös muissa puroissa.

Lautakunta toteaa lisäksi, että vedenkäsittelylaitoksen vaihtoehtona tulee selvittää, olisiko kaikkien purojen valuma-alueilla likaisimpia hulevesiä mahdollista johtaa HSY:n jätevesiviemäriin.

Lautakunta toteaa lupamääräykseen 27 liittyen, joka koskee häiriötilanteita ja muita poikkeuksellisia tilanteita, vahinkoja ja onnettomuuksia, että lentoasemalla on ollut viime aikoina useita öljyvahinkoja ja joissakin tapauksissa tiedonkulussa on ollut viivettä. Finavian tulee varmistaa tiedonkulun toimivuus ja edellyttää viivytyksetöntä raportointia urakoitsijoiltaan poikkeuksellisista tilanteista, joista saattaa aiheutua vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle tai joissa kemikaaleja, öljyä tai muita aineita pääsee vuotamaan maaperään, pinta- tai pohjavesiin tai viemäriin.

Lautakunta toteaa lopuksi, että yhtyy UUDELYn näkemykseen, että raportoinnissa on erityisesti analysoitava ja tulkittava tuloksia sekä arvioitava tulosten luotettavuutta ja edustavuutta. Tuloksia on tarkasteltava ja ne on kirjallisesti arvioitava. Tuloksista ja seurantatiedoista tehdyt perustellut johtopäätökset on raportoitava valvontaviranomaisille sekä esitettävä, mihin toimenpiteisiin tulokset ja tiedot antavat aihetta.

Teknisenä parannuksena lupapäätöksessä tulisi kirjoittaa auki kaikki velvoitteet joko määräykseen, niiden perusteluihin tai päätöksen liitteeseen kuten Uudenmaan ELY-keskus esittää. Se selkeyttäisi velvoitteita.

Päätös:

Päätetään antaa ympäristöjohtajan esityksen mukainen lausunto Etelä-Suomen aluehallintovirastolle.

Tämä pykälä tarkastettiin heti.

Liitteet:

- Liite 1. ELY-keskuksen aloite lupamääräysten muuttamiseksi 16.11.2018
- Liite 2. ELY-keskuksen aloitteen täydennys 8.3.2019
- Liite 3. ELY-keskuksen aloitteen täydennyksen 8.3.2029 liite, lupamääräysten päivitystarve
- Liite 4. Finavia Oyj:n vastine 27.6.2019

Täytäntöönpano: lausunto sähköistä muistutuslomaketta käyttäen (www.avi.fi/muistutus),
kirjaamo.etela(at)avi.fi

Muutoksenhakuohje: 10. oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Johtava ympäristötarkastaja vs. Maarit Rantataro p. 0400 458 017, 1. kaupungineläinlääkäri Kirsi Hiltunen p. 040 724 8590, terveydensuojelutarkastaja Tuija Tättäläinen p. 040 847 3902, ympäristösuunnittelija Ari Pietilä p. 043 827 2543, ympäristötarkastaja Päivi Jäntti-Hasa p. 040 841 9973, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)